

Tadeusz Grabarczyk

University of Lodz

 ORCID ID: 0000-0002-6197-9457

Magdalena Pogońska-Pol

University of Lodz

 ORCID ID: 0000-0001-7525-6260

OBLICZA WOJNY

TOM 7 • PRZED BITWĄ • ŁÓDŹ 2023

ISBN 978-83-8331-303-0 • s. 7-8

<https://doi.org/10.18778/8331-303-0.01>

SŁOWO WSTĘPNE

Tom, który oddajemy w Państwa ręce, zawiera 14 artykułów autorstwa historyków i archeologów z Polski, Rumunii, Ukrainy i Węgier. Przygotowany został jako kolejna, siódma część serii wydawniczej *Oblicza Wojny* (*Faces of War*).

Od zarania dziejów – w myśl zasady *si vis pacem, para bellum* – państwa, sojusze militarne, siły zbrojne, a wreszcie poszczególne społeczności przygotowywały się do konfliktów. Owo „szykowanie się” do walki przyjmowało różnorakie formy, od działań o charakterze politycznym, ekonomicznym, przez przygotowania armii, infrastrukturalne, po akcje społeczne. Zawartość niniejszego tomu nawiązuje do jego tytułu: *Przed bitwą*, ukazując działania poprzedzające przystąpienie do wojny lub bitwy.

Ten tom ujawnia, jak różnorodne mogły być preparacje do zbrojnych rozstrzygnięć. Można w nim przeczytać o przygotowaniach rodzin do vendetty w XIII-wiecznej Toskanii. Nie mogło też tutaj zabraknąć artykułu o harcach poprzedzających przedbitewne starcie, tym razem omówionych na przykładzie średniowiecznej Polski. Najliczniejszą grupę tekstów stanowią te poświęcone rozbudowie wojennej infrastruktury na potrzeby przewidywanych konfliktów – dotyczące umocnień na granicy Czech i Bawarii w okresie od czasów prehistorycznych do średniowiecza, krzyżackich zamków nad Dunajem oraz galicyjskiej twierdzy w Mikołajowie (obwód lwowski) funkcjonującej na przełomie XIX i XX w.

W kolejnych zaś tekstach podjęto tematykę przygotowań do walki różnych formacji – na przykład mobilizacji polskich sił przed wyprawą na Perejasław (1630), a także organizacji i wyposażenia oddziałów rowerowych armii czechosłowackiej przed II wojną światową. Artykuły nawiązują też do bezpośredniego

czasu przed konfrontacją, jak ten o preparacjach do zdobycia Halicza w 1221 r., do bitwy pod Mohaczem w 1526 r. czy o aktywności dyplomacji brytyjskiej tuż przed wojną na Pacyfiku w 1941 r. Znajdziemy tu ponadto tekst odnoszący się do tworzenia ruchu oporu w Charkowie w czasie II wojny światowej, artykuł o środkowoeuropejskich podręcznikach wojskowych z lat 1550–1650, zwracający uwagę na nie dość dobrze poznany aspekt materiałów służących do szkolenia dowódców piechoty, oraz omówienie koncepcji Alfreda T. Mahana w XIX w., zawierające zalecenia dotyczące poprawy stanu armii, a szczególnie marynarki wojennej.

W zamieszczonych w tym tomie pracach przygotowania do konfliktów zbrojnych ujęte zostały wieloaspektowo. Artykuły te, choć różnorodne pod względem poruszanej problematyki, łączy solidny warsztat Autorów oraz oryginalność prezentowanych treści. W większości wypadków wykorzystano bowiem nieprzebadane bądź mało znane źródła. Jeśli natomiast badacze sięgali po te, które były już przedmiotem badań, potrafili wydobyć z nich wątki dotychczas niedostatecznie zgłębiane czy wręcz pominięte oraz wyciągnąć na ich podstawie nowe i oryginalne wnioski. Wszystko to czyni z tego tomu pozycję godną polecenia zarówno profesjonalistom, jak i miłośnikom historii – nie tylko militarnej.

Tadeusz Grabarczyk

University of Lodz

 ORCID ID: 0000-0002-6197-9457

Magdalena Pogońska-Pol

University of Lodz

 ORCID ID: 0000-0001-7525-6260

O B L I C Z A W O J N Y

TOM 7 • PRZED BITWĄ • ŁÓDŹ 2023

ISBN 978-83-8331-303-0 • s. 9-10

EDITORS' PREFACE

The volume we present to you contains 14 papers written by historians and archaeologists from Poland, Romania, Ukraine, and Hungary. It was prepared as a part (seventh volume) of the *Oblicza Wojny* (*Faces of War*) series.

Since the dawn of history – according to the *si vis pacem, para bellum* principle – countries, military alliances, armed forces, and finally communities have been preparing for conflicts. These ‘preparations’ for battle took many forms, from political and economic activities, through military and infrastructure preparations, to social actions. The content of this volume refers to its title: *Before the Battle*, showing the activities that preceded the entry into war or battle and the diversity of preparations for armed conflicts – for instance, the reader can find here information about specific families’ preparations for vendetta in 13th-century Tuscany. A book such as this would not be complete without an article on *harce* – single combat skirmishes before a battle, which this time were shown using the example of medieval Poland. The most numerous group of texts are those dedicated to the development of wartime infrastructure for anticipated conflicts, including articles on the fortifications on the border between Bohemia and Bavaria from prehistoric times to the Middle Ages and on the Teutonic castles on the Danube. The fortifications are also the subject of the paper on the Galician fortress in Mykolaiv (Lviv Oblast in Ukraine) that operated at the turn of the 19th and 20th centuries.

Several texts are dedicated to another subject that could not be missing from this volume, namely preparations for battle by various military formations. Thus, there are articles discussing the mobilisation of Polish forces before the expedition to Pereyaslav (1630) and the organisation and equipment of the bicycle

units of the Czechoslovak army before World War II. Some papers refer to the time immediately before the confrontation, such as those describing the preparations for the capturing of Halych in 1221, the Battle of Mohács in 1526, and the preparations by British diplomacy for the war in the Pacific in 1941. Yet another text deals with the formation of the resistance movement in Kharkiv during World War II. The paper on Central European infantry handbooks from the years 1550–1650 draws attention to an under-researched aspect of the materials used to train infantry commanders. The reader will also find recommendations for the improvement of armies, the navy in particular, for armed conflict in the article on Alfred T. Mahan's ideas in the 19th century.

Thus, the papers collected in this volume cover the topic of getting ready for armed conflict in a diverse and multidimensional manner. Although the papers discuss seemingly different problems are united by the authors' sound academic studies and the originality of the content presented. In most cases, the authors made use of previously unresearched or little-known sources. At the same time, where the researchers used sources that had already been studied, they were able to extract from them content that had not yet been sufficiently explored or even was previously ignored and drew new and original conclusions. All of this makes this volume a highly recommended publication for both professionals and history lovers – not only in the field of military history.

Тадеуш Грабарчик

Лодзинский университет

 ORCID ID: 0000-0002-6197-9457

OBLICZA WOJNY

TOM 7 • PRZED BITWAŃ • ŁÓDŹ 2023

ISBN 978-83-8331-303-0 • s. 11-12

Магдалена Погоньская-Поль

Лодзинский университет

 ORCID ID: 0000-0001-7525-6260

ПРЕДИСЛОВИЕ

Том который сегодня отдаем в Ваши руки содержит 14 статей историков и археологов из Польши, Румынии, Украины и Венгрии. Он подготовлен как очередная часть (седьмая) издательской серии *Луки войны* (*Oblicza Wojny*).

С начала времен – по принципу *si vis pacem, para bellum* – к конфликтам готовились государства, военные союзы, вооруженные силы и, наконец, общество стран участников. Эта «подготовка» к войне принимала различные формы: от политической и экономической деятельности до армейских приготовлений, инфраструктурной и, наконец, общественной деятельности. Содержание этого тома связано с его названием: *Перед битвой*, показывающим действия, предшествующие вступлению в войну или битву.

Эта книга показывает, как разнообразно могла выглядеть подготовка к военным действиям. Здесь Вы можете прочитать о подготовке к вендетте тосканских семей в XIII в. Книга не могла обойтись без статьи о поединках перед сражениями, на этот раз они были показаны на примере средневековой Польши. Наибольшую группу текстов составляют статьи, посвященные развитию военной инфраструктуры для нужд ожидаемых конфликтов. В эту группу входят статьи об укреплениях на границе между Чехией и Баварией в период от доисторических времен до средневековья и о тевтонских замках на Дунае. Фортификационные сооружения также рассматриваются в статье, посвященной одной из важнейших крепостей Галичины – в Николаеве (Львовская область Украины), функционировавшей на рубеже XIX–XX вв.

Следующие тексты были посвящены предмету, который также не мог не присутствовать в книге, а именно подготовке к бою различных формирований. Такая статья посвящена мобилизации польских войск перед походом на Переяслав (1630 г.). Также обсуждались вопросы, связанные с организацией и оснащением велосипедных частей чехословацкой армии перед Второй мировой войной.

В статьях также говорится о непосредственном периоде перед конфронтацией, например о подготовке к отбитию Галича в 1221 г., битве при Мохаче в 1526 г. и о действиях британской дипломатии по подготовке к войне на Тихом океане в 1941 г. Тут же найдём текст, относящийся к созданию движения сопротивления в Харькове во время Второй мировой войны. В статье о центральноевропейских военных учебниках периода 1550–1650 гг. обращается внимание на недостаточно известный аспект материалов, используемых для подготовки пехотных командиров. Рекомендации по улучшению состояния армии и особенно флота для вооруженного конфликта можно найти в статье о концепции Альфреда Т. Мэхэна в XIX в.

В работах, вошедших в этот том, подготовка к вооруженным конфликтам представлена во многих аспектах. Эти статьи, хоть и разнородные по поднимаемой проблематике, объединяет солидное мастерство Авторы и оригинальность излагаемого содержания. В большинстве случаев использовались неисследованные или малоизвестные источники. Если же исследователи обращались к темам, которые уже были предметом исследования, то они смогли раскрыть недостаточно изученные факты или даже опущенную информацию и сделать новые и оригинальные выводы. Все это делает этот том достойным внимания как профессионалам, так и любителям истории – причем не только военной.